

ŽMOGAUS TEISIŲ IR PAGRINDINIŲ LAISVIŲ APSAUGOS KONVENCIJOS PROTOKOLAS NR. 14, PAKEIČIANTIS KONVENCIJOS KONTROLĖS SISTEMĄ

2004 metų gegužės 13 diena, Strasbūras

PREAMBULĖ

Ši Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos, pasirašytos 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje (toliau – Konvencija), Protokolą pasirašiusios valstybės, Europos Tarybos narės, atsižvelgdamos į Europos ministrų konferencijos žmogaus teisių klausimais, įvykusios 2000 m. lapkričio 3 ir 4 d. Romoje, priimtas Rezoliuciją Nr. 1 ir Deklaraciją; atsižvelgdamos į Ministrų Komiteto 2001 m. lapkričio 8 d., 2002 m. lapkričio 7 d. ir 2003 m. gegužės 15 d. atitinkamai 109-ojoje, 111-ojoje ir 112-ojoje sesijoje priimtas deklaracijas; atsižvelgdamos į Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos 2004 m. balandžio 28 d. priimtą Nuomonę Nr. 251 (2004); atsižvelgdamos į neatidėliotiną būtinybę pakeisti tam tikras Konvencijos nuostatas siekiant ilgam išlaikyti ir pagerinti kontrolės sistemos veiksmingumą, ypač dėl vis didėjančio Europos Žmogaus Teisių Teismo ir Europos Tarybos Ministrų Komiteto darbo krūvio; ypač atsižvelgdamos į būtinybę užtikrinti, kad Teismas galėtų toliau atlikti savo išskirtinį vaidmenį Europoje ginant žmogaus teises,
s u s i t a r ė:

1 straipsnis

Konvencijos 22 straipsnio 2 dalis yra išbraukiama.

2 straipsnis

Konvencijos 23 straipsnis pakeičiamas ir išdėstomas taip:

„23 straipsnis. Kadencijos laikas ir atleidimas iš pareigų

1. Teisėjai renkami devyneriems metams. Jie negali būti pakartotinai išrinkti.
2. Teisėjų kadencija baigiasi jiems sukakus 70 metų.
3. Teisėjai eina pareigas tol, kol nėra pakeisti. Tačiau ir tokiu atveju jie toliau nagrinėja jau pradėtas nagrinėti bylas.
4. Nė vienas teisėjas negali būti atleistas iš pareigų, nebent kiti teisėjai dviejų trečdalių balsų dauguma nuspręstų, kad jis nebeatitinka keliamų reikalavimų.“

3 straipsnis

Konvencijos 24 straipsnis yra išbraukiamas.

4 straipsnis

Konvencijos 25 straipsnis tampa 24 straipsniu, o jo tekstas yra pakeičiamas ir išdėstomas taip:

„24 straipsnis. Kanceliarija ir pranešėjai

1. Teismas turi savo kanceliariją, kurios funkcijas ir struktūrą nustato Teismo reglamentas.
2. Kai byla nagrinėja vieno teisėjo sudėties Teismas, Teismui padeda pranešėjai, kurie, vykdydami savo funkcijas, yra pavaldūs Teismo pirmininkui. Jie priklauso Teismo kanceliarijai.

5 straipsnis

Konvencijos 26 straipsnis tampa 25 straipsniu („Plenariniai teismo posėdžiai“), o jo tekstas yra pakeičiamas taip:

1. d punkto pabaigoje kablelis keičiamas kabliataškiu, o žodis „ir“ išbraukiamas.
2. e punkto pabaigoje taškas pakeičiamas kabliataškiu.
3. Straipsnis papildomas nauju f punktu, kuris išdėstomas taip:
„f) pateikia prašymą pagal 26 straipsnio 2 dalį“.

6 straipsnis

Konvencijos 27 straipsnis tampa 26 straipsniu, o jo tekstas yra pakeičiamas ir išdėstomas taip:

„26 straipsnis. Vieno teisėjo sudėties Teismas, komitetai, kolegijos ir Didžioji kolegija

1. Teismui pateiktas bylas nagrinėja vieno teisėjo sudėties Teismas, trijų teisėjų komitetai, septynių teisėjų kolegijos ir septyniolikos teisėjų Didžioji kolegija. Teismo kolegijos tam tikram laikui steigia komitetus.

2. Teismui plenariniame posėdyje paprašius, Ministrų Komitetas, vieningai balsuodamas priėmęs sprendimą, gali nustatytam laikotarpiui kolegijų teisėjų skaičių sumažinti iki penkių.

3. Kai bylą nagrinėja vienas teisėjas, jis nenagrinėja jokios peticijos prieš Aukštąją Susitariančiąją Šalį, nuo kurios yra išrinktas.

4. Nagrinėjant bylą kolegijos ir Didžiosios kolegijos posėdyje, *ex officio* dalyvauja teisėjas, išrinktas nuo byloje dalyvaujančios Aukštosios Susitariančiosios Šalies. Jeigu tokio teisėjo nėra arba jis negali dalyvauti posėdyje, teisėjo teisėmis dalyvauja Teismo pirmininko iš anksčiau tos Šalies pateikto sąrašo parinktas asmuo.

5. Į Didžiąją kolegiją taip pat įeina Teismo pirmininkas, jo pavaduotojai, kolegijų pirmininkai ir kiti teisėjai, parinkti pagal Teismo reglamentą. Kai byla Didžiajai kolegijai perduodama pagal 43 straipsnį, nė vienas sprendimą priėmusioje kolegijoje buvęs teisėjas nedalyvauja Didžiosios kolegijos posėdyje, išskyrus tos kolegijos pirmininką bei teisėją, posėdžiavusį nuo byloje dalyvaujančios Aukštosios Susitariančiosios Šalies.“

7 straipsnis

Po naujo 26 straipsnio į Konvenciją įterpiamas naujas 27 straipsnis, kuris išdėstomas taip:

„27 straipsnis. Vieno teisėjo sudėties Teismo kompetencija

1. Vieno teisėjo sudėties Teismas gali paskelbti, kad pagal 34 straipsnį pateikta peticija yra nepriimtina, arba išbraukti ją iš Teismo bylų sąrašo, jei toks nutarimas gali būti priimtas neatliekant tolesnio nagrinėjimo.

2. Šis nutarimas yra galutinis.

3. Jeigu vieno teisėjo sudėties Teismas nepaskelbia, kad peticija yra nepriimtina, arba neišbraukia jos, jis perduoda ją komitetui arba kolegijai toliau nagrinėti.“

8 straipsnis

Konvencijos 28 straipsnis yra pakeičiamas ir išdėstomas taip:

„28 straipsnis. Komitetų kompetencija

1. Pagal 34 straipsnį pateiktą peticiją komitetas gali visais balsais:

a) pripažinti nepriimtina arba išbraukti iš bylų sąrašo, jeigu toks nutarimas gali būti priimtas neatliekant tolesnio nagrinėjimo; arba

b) pripažinti priimtina ir kartu priimti sprendimą dėl esmės, jei bylos klausimo, susijusio su Konvencijos ir jos protokolų aiškinimu arba taikymu, nagrinėjimo praktika Teisme jau yra nusistovėjusi.

2. 1 dalyje minėti nutarimai ir sprendimai yra galutiniai.

3. Jei teisėjas, išrinktas nuo byloje dalyvaujančios Aukštosios Susitariančiosios Šalies, nėra komiteto narys, komitetas, atsižvelgdamas į visas svarbias aplinkybes, taip pat ir į tai, ar Šalis yra užginčijusi 1 dalies b punkte numatytos procedūros taikymą, bet kurioje proceso stadijoje gali pakviesti jį užimti vieno iš komiteto narių vietą.“

9 straipsnis

Konvencijos 29 straipsnis yra pakeičiamas taip:

1. 1 dalis yra keičiama ir išdėstoma taip: „Jei nutarimas pagal 27 ar 28 straipsnį arba sprendimas pagal 28 straipsnį nepriimamas, kolegija nusprendžia dėl individualių peticijų, pateiktų pagal 34 straipsnį, priimtinumą ir esmės. Nutarimas dėl priimtumo gali būti priimamas atskirai.“

2. 2 dalis pabaigoje papildoma tokiu sakiniu: „Nutarimas dėl priimtumo priimamas atskirai, jei Teismas išimtiniais atvejais nenusprendžia kitaip.“

3. 3 dalis yra išbraukiama.

10 straipsnis

Konvencijos 31 straipsnis yra pakeičiamas taip:

1. a punkto pabaigoje išbraukiamas žodis „ir“.

2. b punktas tampa c punktu, o naujas b punktas išdėstomas taip:

„b) sprendžia klausimus, Ministrų Komiteto perduotus Teismui pagal 46 straipsnio 4 dalį; ir“.

11 straipsnis

Konvencijos 32 straipsnis yra pakeičiamas taip:

1 dalies pabaigoje po skaičiaus 34 yra įterpiama kablelis ir skaičius 46.

12 straipsnis

Konvencijos 35 straipsnio 3 dalis yra pakeičiama ir išdėstoma taip:

„3. Teismas paskelbia nepriimtina kiekvieną pagal 34 straipsnį pateiktą individualią peticiją, jeigu mano, kad:

a) peticija nesuderinama su Konvencijos ir jos protokolų nuostatomis, yra aiškiai nepagrįsta arba pateikta piktnaudžiaujant individualios peticijos teise; arba

b) pareiškėjas nepatyrė didelės žalos, išskyrus atvejus, kai iš pagarbos žmogaus teisėms pagal Konvenciją ir jos protokolus peticiją reikia nagrinėti iš esmės, ir su sąlyga, kad byla negali būti atmesta šiuo pagrindu, jei ji nebuvo tinkamai išnagrinėta valstybės teismo.“

13 straipsnis

Konvencijos 36 straipsnis pabaigoje papildomas 3 dalimi, kuri išdėstoma taip:

„3. Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras visose kolegijai ar Didžiajai kolegijai paskirtose bylose turi teisę pateikti raštiškas pastabas ir dalyvauti Teismo posėdžiuose“.

14 straipsnis

Konvencijos 38 straipsnis yra pakeičiamas ir išdėstomas taip:

„38 straipsnis. Bylos nagrinėjimas

Teismas nagrinėja bylą kartu su šalių atstovais, o prirėkus imasi tyrimo, kuriam veiksmingai atlikti Aukštosios Susitariančiosios Šalys privalo sudaryti visas reikiamas sąlygas.“

15 straipsnis

Konvencijos 39 straipsnis yra pakeičiamas ir išdėstomas taip:

„39 straipsnis. Taikūs susitarimai

1. Bet kurioje proceso stadijoje Teismas gali pareikšti esąs pasirengęs suteikti suinteresuotoms šalims paslaugas, kad byloje, laikantis Konvencijoje ir jos protokoluose apibrėžtų žmogaus teisių, būtų pasiektas taikus susitarimas.
2. 1 dalyje nurodytas procesas yra įslaptintas.
3. Jeigu pavyksta pasiekti taikų susitarimą, Teismas išbraukia peticiją iš bylų sąrašo priėmęs nutarimą, kuriame glaustai išdėstomi faktai ir pasiektas taikus susitarimas.
4. Šis nutarimas perduodamas Ministrų Komitetui, kuris prižiūri nutarime išdėstytų taikaus susitarimo sąlygų vykdymą.“

16 straipsnis

Konvencijos 46 straipsnis yra pakeičiamas ir išdėstomas taip:

„46 straipsnis. Sprendimų privalomumas ir jų vykdymas

1. Aukštosios Susitariančiosios Šalys įsipareigoja vykdyti galutinį Teismo sprendimą kiekvienoje byloje, kurios šalys jos yra.
2. Galutinis Teismo sprendimas siunčiamas Ministrų Komitetui, kuris prižiūri jo vykdymą.
3. Jei Ministrų Komitetas mano, kad galutinio sprendimo vykdymo priežiūrai trukdo sprendimo neaiškumas, jis gali kreiptis į Teismą dėl išaiškinimo. Sprendimas dėl perdavimo priimamas dviejų trečdalių atstovų, įgaliotų dalyvauti Komitete, balsų dauguma.
4. Jei Ministrų Komitetas mano, kad Aukštoji Susitariančioji Šalis atsisako vykdyti sprendimą byloje, kurios šalis ji yra, oficialiai įspėjęs Šalį ir dviejų trečdalių atstovų, įgaliotų dalyvauti Komitete, balsų dauguma priėmęs sprendimą, jis gali kreiptis į Teismą su klausimu dėl Šalies įsipareigojimų pagal 1 dalį nevykdymo.
5. Teismas, nustatęs 1 dalies pažeidimą, perduoda bylą Ministrų Komitetui, kad būtų imtasi atitinkamų priemonių. Jei Teismas nenustato 1 dalies pažeidimo, jis perduoda bylą Ministrų Komitetui, kuris nutraukia bylos nagrinėjimą.“

17 straipsnis

Konvencijos 59 straipsnis yra pakeičiamas taip:

1. Įterpiama nauja 2 dalis, kuri išdėstoma taip:
 - „2. Europos Sąjunga gali prisijungti prie šios Konvencijos.“
2. 2, 3 ir 4 dalys atitinkamai tampa 3, 4 ir 5 dalimis.

BAIGIAMOSIOS IR PEREINAMOJO LAIKOTARPIO NUOSTATOS

18 straipsnis

1. Šis Protokolas teikiamas pasirašyti Konvenciją pasirašiusioms valstybėms, Europos Tarybos narėms, kurios gali pareikšti sutikimą įsipareigoti pagal šį Protokolą:

- a) be išlygų pasirašydamos ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentus; arba
- b) pasirašydamos su sąlyga, kad ratifikuos, priims ar patvirtins, o vėliau ratifikuodamos, priimdamos ar patvirtindamos.

2. Ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai yra deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

19 straipsnis

Šis Protokolas įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai visos Konvencijos Šalys pagal 18 straipsnio nuostatas pareiškė sutikimą įsipareigoti pagal šį Protokolą.

20 straipsnis

1. Nuo šio Protokolo įsigaliojimo dienos jo nuostatos taikomos visoms Teisme nagrinėjamosioms peticijoms, taip pat ir sprendimams, kurių vykdymą prižiūri Ministrų Komitetas.

2. Naujas priimtumo kriterijus, šio Protokolo 12 straipsniu įtrauktas į Konvencijos 35 straipsnio 3 dalies b punktą, netaikomas peticijoms, kurios paskelbtos priimtinomis iki šio Protokolo įsigaliojimo. Dvejus metus po šio Protokolo įsigaliojimo naują priimtumo kriterijų galės taikyti tik Teismo kolegijos ir Didžioji kolegija.

21 straipsnis

Teisėjų, einančių pareigas pirmą kadenciją, kadencijos laikas šio Protokolo įsigaliojimo dieną *ipso jure* pratęsimas iki devynerių metų. Kiti teisėjai baigia savo kadenciją, kuri *ipso jure* pratęsiama dvejiems metams.

22 straipsnis

Europos Tarybos Generalinis Sekretorius visoms Europos Tarybos narėms praneša apie:

- a) kiekvieną pasirašymą;
- b) kiekvieno ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumento deponavimą;
- c) šio Protokolo įsigaliojimo pagal 19 straipsnį datą;
- d) kiekvieną su šiuo Protokolu susijusį aktą, pranešimą ar komunikatą.

Tai patvirtindami, toliau nurodyti tinkamai įgalioti asmenys pasirašė šį Protokolą.

Sudaryta 2004 m. gegužės 13 d. Strasbūre anglų ir prancūzų kalbomis. Abu tekstai yra autentiški ir vienu egzemplioriumi deponuojami Europos Tarybos archyvuose. Europos Tarybos Generalinis Sekretorius patvirtintas kopijas nusiunčia visoms Europos Tarybos valstybėms narėms.
